

اسلام مجموعہ سی

شعاری : درستی بر حیات ، حیاتتی بر دینہ ، در

پیل ۴ صائی ۵۴ ۲۴ رمضان ۱۳۳۵
۱۴ نومبر ۱۳۳۳
مدیری : حلیم ثابت

قرآنہ کریم

اوروجہ عائذ آیات شریفہ درسعام لردن شرف الدین

صہیت

اوروجہ عائذ احادیث شریفہ ش

مورعظہ

اوروج حقتہ بیاننامہ مشیختناہی

قرآنہ کریم

سورۃ یوسفدن عشر شریفان ثریا

دینہ اریائی

آغلار یعقوب آغلار ث

رمضانہ مقنمہ اریلمزک محسلی

رمضان حقتہ خالد فخری

رمضان خاطرہ لردن حسین راغب

رمضان حقتہ محی الدین

اسماعیل حقی

بزدہ رمضان اسرارطہ لی حقی

خطبہ

اوروج حقتہ وحید

تاریخ

اعتکاف

توزیع یری زمان کتبخانہ سیدر

نسخہ سی ۶۰ بارہ در

نجم استقبال مطبہ سی

بزم رمضانلر

« بکمش زمان اولورکه خیالی جهان دکر! »

رمضان ، اوللری خیریه ، برکتیه برابر کلیردی . کوزلره نورلر ،
کوکلره سرورلر کتیزردی . مبارک آی ، بلکهینه اولیه کلندی . لکن ، بز
بونی آکلایاجق حالده اولمادیغمزدن ، آکلامادیق . رمضان کلینجه ، بن
یکیدن چوجوقلغه قاوشمش کبی اولوردم . بوتون اوستمه کی آغیرلقلر ،
بوتون ایجمده کی کدرلر قالقاردی . بکا اولان حال ، البته هر مسلمانده
اولوردی . لکن بوییل . . نهیات !

رمضان کلندی . ته کوزمی قالدیروب مناره یه باقدم . نه کونکلی آراشدیروب
قاندیل قادار ایشیق بولدم . کوزلرم دوشوک ، بوغازم قورو یرلره باقوب
ایرکیلدم . بکمش زمانلرک کوزل رمضانلری ، بکمش رمضانلرک کوزل
کونلری آرادم . دوشوندم . دوشوندیکجه طالدم . هپ یوواسی جوارینه
ایتن یارالی قوشلر کبی ، مملکتیم اسپارطه نک رمضان خاطرلری اوسته
دوشدم . مملکتیم ، او کوزل کونلری ، لطافتلری ، لطیفه لری ، عادتلری ،
افطارلری ، سحورلری ، هر قتمری برسمادت کلی آچدیران غللمی حزین
حزین کوزمدن کچدی . ساعتلرجه بونلر آراسنده طولاشوب روحی
آوتدم ، اویالادم .

طاشرانک ، طاشرا جه سندن مثلا بزم اسپارطه نک و مضانلری ، بلکه
استانبولککی قادار یارلاق نکدر . لکن اونکده کندیته کوره تجیلری
واردرکه یاد و حکایه ایندیکه دکر . اورالرده غللمر ، افطارلر ، سحورلر
اولورکه صفاسنه طویولماز . ذاتاً بویوک آغاجلرک طوب کوزلکی یاراقلرک
بارجه کوزلککندن حیقمازی ؟

رمضان ، شبهه سز هر یرده سنه نک روح و انشراح آیدر . عبادت
وتفکر زمانیدر . روحانی و جسمانی استراحت دورانیدر . بزده ایسه بوتجیلر
داها آچقدر ، داها لک سزدر . صاحب لری اورطده ادبلی وساکن برحال . .

سوقاقلدہ کی خلق، جو قلق سحوردن سوکرہ اویوماش، برجامندہ، بر
مسجددہ مقابلہ دیکھ یوب صباح نمازی ادا ایمن اولرینہ دونن کیمسار دورہ
آزاجق اویویوب اینہ، یا کہ بروعظہ ویا درسه کیدہ جکلر .

اوکلہ وقتی جامع حیاتی .. همان مرچامندہ برواعظہ، استانیولده اولدینی
کچی شوکوشده برواعظہ، یانندہ برباشقہسی، ینہ اورادہ بروحافظ دکل .
سلسر بریریشہ قاریشاز . وعظلم ودرسلسر بعضاً ایکیندی بی یولور . .
ایکیندیبری (مقابلہ) دینن قرآن قرائتی . . حافظلر، جامعک امامی یاشده،
سکیز اون کیشی محرابک سولنہ صیرہ لانیر . اوجہ دوشلر چوقلق یدی
سکیز یاشندہ حفظ چوجقلر یدر . حافظنہ کورہ، مقرر اوج پیش صحیفہ دن
برصحیفہ یه قادر هر کون برر جزؤ اوقورلر . اوقویان مطلقاً از بر اوقور . .
اوتہ کیلر مصحف طومایه ورق ویا طونارق دیکلر .

آقشامہ طوقرو، جامعدن حیقانلر جازشیلری، آراستاری طولدورور .
هر یرده برانسرائح، هر یرده بروح . هر یرده هر نوعدن بیجک، ایجه جک،
باخصوص آدم بونی بیاض اوزون پیدلر . قیرمزی یارماق پیدلر، قنجان
پیدلر، سیدلر . هر کس طائلیسنی کندی اوندہ یایار . محله فرزندہ ویا اولک اوجاغندہ
پیشیریر . طائلی فصلی اوزونجهدر . . یکمزدن، شکرزدن یوز دورلو ره چلدن
سوکرہ قطائلر، صاریق بورملر، باقلاوار، حلوار، حلوارلر . دکانلرده
ساتیلان طائیلر چوقاق یابانجی مأمورلر وکوزی طیشاری کیمسار ایچوندر .
مع هذا اشک دوستک مروتی ساتییدن طائل آلفه بکده میدان بیراقاز .

آقشام باقلاشدیقجه، اکلنجه نک میانه سی قیزیشیر . . ایکنہ ایکنہ لطیفه لر،
چووالدیز کی شاقلر، کورولتور اورطهانی طونار . نه او؟ تیریا کی علی آغایه
قهوجی دومانی اوستندہ قهوه، آتشی یانندہ حیغسارا کتیرمش . یاخود
قیزاق عمر اوستنک تزکاهی اوستندن غاز تنکسی دوشورمشلر . کچه سی
عنان اغا نه سویله یورکه باشه طویلامشلر؟ برشی دکل . آغا یوایکیندی نماز
نیتی بردورلو بجرمه مش (نوبت) دیش، هجلاهش . یا کتیرمش، اویروب
چورمش، یا امامش . نهایت « آل اللهم نمازکی، دیشده طورور ویزمش .
افطار استانیولده کی کچی دکل . هر کس آقشام سلامی چکوب برسفرده

کورو نمز بونده بلکه، کرم واکرام صاحبی بردانک کلفتسز نعمتی آجیق اولاسی کبی، بربری طایمان کیمه لک بوناسیته طانی شیورمه سی کبی، چوق احبابی اولانلرک اونلری آرابوب دعوت ایتک مانته نوزولتوره دوشمه سی کبی ایلکریوق. لکن مسافر لک آجیق بیک ایچون کیش کورو نمه سی کبی، سفره اوزرنده و آجیق بیک خاطر سی ایچون آکلشاهی و سوبلشمه سی کبی، افطار صاحبک بیک کسک کلک ویا آرتیق کلوب آتیمق کبی اذالره اوهر ایتلمه سی کبی ایلکسر لک کرده یوق. ذاتا هر طادک حکمتی برینه و کندیته کوزه اولور. بزده افطار ایچون هر کسی مسافر سی، احبابی اولدن دوشونور، آزار، دعوت ایدر. مع هذا قولایجه آکلشیورمک، خیرله شیورمک، بزه شیورمک ایچون ده بول قابالی دکدر. احباب او یاقلری اولورکه بر آبلق رمضان برلشمه لری بر سوزله ترتیب ایدیر لر.

طاشرالیر لطیفه ایشده بعضاً اینلری کیدرلر. هله صمیمی احباب آراستده، هله زمضانلرده. هم اونلر بر مزاحیته، بر مذاحک بولدی، یازدی یا بعه فقره لری، چیکنه سین چوقوقلر کبی کوتوروم کوتوروم دیکله مکله، او قومقله قالمازلر. خایر! برشی اولمشه کندلری ده ایچنده در. ایشک اک خوش جهتی ده بودر. اوتله لطیفه لر یا یلمشدرکه یازلسه کتابلر اولور. ایشته متلاینه بر رمضان. ارباشی افطار و کیجه برلشمه لری قزارلاشدرکن اون بشتی آقشام ایچون آجیق برشی سوبله مز. بالکتر «او کیجه بر قاز یولاجنز، دیر. ناصیل قاز؟ چوق سوز یوق. بر قاز، ایشته بوقادار. اوکون کلیر. ایشه باشلانیر، یاخو ده ایشه بر قاز کون اولندن باشلانمشدر. اسماعیل افدینک اوزاق ستمه کی اولندن خیقوب ایشی باشه کلدیکی آکلشایدن سوکره، کویده کی سورودن چوانک ا. صباح کندی الیه کتیردیکی ایکی قوزوده برابر یوللانارق اوه خیر اوچورولور: افطاره و سحووه اهمیتلی مسافر وار. قوزولر کیله جک. اودن ایکی ده قاز قوشولاجیق. هر شی مکمل اولاجیق. بویوک اوغول عزت افندی بوکون اینملی، اوده قالمیدر. ایکنیدن سوکره طوبلانیرلر. بولده طاقیلانلرده اولور. صبر سزلق ایدنلر بر برینه سورار: جام تیره؟

اسماعيل اقدى بر فيسله جواب ويرر: بر قاز يولاجنز، ديديك يا! خوق سوز يوق. يول اوزار؛ يول اوزاديقچه كيديلن يرده، يولونان قازده ياواش ياواش آكلاشيلير. اقدى «وا»، سرسم قازا، ديهه ديهه كندى اللريله كندى شاقاقلرينه ووروركن، سوقاق باشنده افطار طوبى كورلر. ياران بر كله بيله سويله مكه اوشنه رك سفره يه اوشوشوب افطارلقاره سالديرلر.

مؤذن مرحوم ابوا حسن اقدى كې، غداسى لطيفه، نكره لر واردركه كنديلرينه بايبلان شيلره قارشى تھمللرينه عقللر شاشار. رمضان اولمشدركه افطار بريرده، سحور بريرده، اويقو بريرده حسن اقدى يه بر آي اويته آياق باصدير مامشلدرد. رمضان اولمشدركه طاعنه آنام قالدېرير كې سرت معاملهلرله حسن اقدى يى سفره دن سفره يه قالدېروب. بر افطاري اوج محله ده تماملاندير مشلدرد. ينه رمضان اولمشدركه بر زيتو نھقله افطار آچدېروب حسن اقدى يى سفره باشندن آلمشله، اللرى باغلايوب بيمك يتيركن قارشيدن سير ايتدېر مشلر، سوكره ده دھا مكلف بر سفره ايله خاطر يى بايمشلدرد.

سفره لرى فقرايه آچيق انعام صاحبلرى ده اكسيك دكلدر. بونلره (خاندان) و (اوطه صاحبي) ديرلر. خانه ده مسافر آليان قسم (اوطه) در. بويله مسافر آلوب بيمكله مك ويا ساده جه قهوه و شيرت جيقارمق (اوطه آچوق) در. اوطه آچانلر، تراويح ايچون اجرتى و اكراملى آريجه امام ده طوتارلر. قومشولر، اوزاق ياقين مسافرلر افطار دن سوكره ويا اول اوطه ده طوبلانير. ياتسى اذانى و صلات و سلامى اوطه نك ياقينده مناسب بريرده اوقونور. نمازه باشلانير. اوده كى، قومشولقده كى چوققلر مؤذنتك ورمضان مھصوص تمجيد حيك وظيفه سنى ييار. تراويح اكثر يا دوردر ويا سكرز ركتله و سرعتله ادا ايديلير. حكومت قوناعى، عسكرى دائره سى، حبسخانه كې بللى باشلى يرلرده ده جماعته تراويح قيلينير. بالفرض عسكرى دائره سنده اون اوج دقيقه ده قيلينور، ديهه برخبر شايح اولورسه چوققلرى اورايه قوشار، ازدحام ييار.

تراویح میں سو کرہ تاسحور لہ قادر مناجات کی ، نعت کی تسبیح
 و تمجید کی دینی نعمتوں ، ازکیلر اوقورلر ، ایش قونوشورلر ، لاف آتارلر ،
 او طہ لردہ بویله اولدینی کی منارہ لردہ د یاذا لجلال والجیروت لك الملاعلہ ،
 یاذا لکمال والملکوت لك الولا ولا ، کی ، دسقام رہم جامن ، صونہ عشاقہ
 فرجامین ، کی تمجیدلر ، تہلیللر اوقونوب سالر چین چین اوتدورولور ۔
 تراویحہ متلق پک چوق منقہلر حکایہ ایدلرلر ۔ بردقمہ خواجہ آدم
 قدوسی اقدی ، بانجہدہ یشیلہ چین اوستندہ ، یشیلہ آتارلر آلتندہ تراویح
 قیلدیریرکن یاغفور جیسلمکہ باشلار ۔ خواجہ من حویم جماعتک طلاعیلاحتی
 تأمل ایدرکہ ترویجہلری کسیرک تام یکرمنجی رکتی بولوب ایشته اوزمان
 (السلام علیکم ورحمۃ اللہ) دیر ، سلام ویریر ۔ بومبارک خواجہ نک بومبارک
 تراویحی بر پارچہدہ طولوم دری حیقاریر کی اولدینی ایچون ، (طولوم تراویح)
 دیہ بروقلر آغیزدن آغیزہ دوشوب عنقہ اولشدر ۔ [۱]

اسپارطہدہ افطار ایچون حکومت قوناعی جوارندن قیشلہ حولیستندن
 ایکی ہوائی فیشکلہ برطوب آتارلر ۔ فیشکلرک ہوادہ کی قیرمنزی بیلاقتاوی
 آتشی اطرافدہ کی آجیق کویلرک جوغندن کورولور ۔ طوبک صداسی اوچ
 دورت ساعتک آجیق و باطاع آردی کویلرہ قادر کیدر ۔ سحور وقتی ،
 امسا کدن بر بوجوق ساعت اولینہ بویله ایکی فیشک و برطوبلہ خیر و بریلیر ۔
 خلق بوکا (ایلک طوبی) دیرہ امسا کی اعلان ایدن (سوک طوبی) بالکن
 بر طوبلر ۔

افطار بیکری مکلفجہدر ۔ سوزدہ خفیف افطار سینیسیلہ اوروج
 آجیلر ۔ بوندہ موسہ کورہ چیک ویشمشن بیشلر ، برلی قومپوستولر ،
 رہ چالر ، پنیر ، زیتون ، سالاطہ ، قویا قویا شربت ، یومورطہ میخلامہسی
 بولونور ۔ افطار دن سو کرہ قالقیلوب قہوہ و جیغارا کیفہ کیریشیلر ۔ جماعتلہ
 نماز دن سو کرہ تکرار سفرہ یہ اوتورولور ۔ بیک ایشی ، (مکلفجہ)

[۱] عصر سادہ بہ رمضان آندہ بوکا بکر بروتمہ اولش ، کیجہلین قوتلی بریاغفور
 یاغورقیشیر اقدیمز و ساثر مسجددہ بولونانلر اعجہنہ ایلامشلر و علیہ السلامک آلتندہ
 سعہدہ آلدینی طور اراق ازلری کوریلشدر ۔ (بخاری ۲ ح ۲۵۶ ، مسلم ۳ ج ۱۷۲)
 (اسلام مجموعہسی)

دیوب قیصہ کسک اولادر. چونکہ اوزوندر. مع هذا مختصر اولدینی ده اولور. یازموسملری باغلرده، بوستانلرده افطار یایلدینی اکیک دکلدر. کیجه برلشمه لری عمردر. افطاردن سوکره چوق کیسه لر اوندہ ویا مسافر بولوندینی یرلرده قالامایارق براوطه یه ، بر احباب اویته جان آتار. بورالرده اویله یاقسی آجیلما دیق ، اویله چیچکی بورننده شاقار، شاماتار، اولورکه بردانه سی ، برعله، بریل سرمایه اولسه یریدر. مثلا بر سالونده « قهوه می ؟ یوقسه شروبی اول ؟ ، دیبه هیچ یوقدن بر دوزه نزلک چیقار. قهوه دن اول شربت ایچلمز .. یوق ، هر کسک حرارتی وار ، شروب اول ایچلمه لی .. کیمی ناله ، کیمی میخه .. سوز ، صاو قیامت . نهایت قرار ویریلیر : قهوه اول ، شربت سوکره . قهوه ایچلیز . لکن شروب نه یه کیور ؟ بو قادار سوزه نسیب اولان شروب نه اولسه کرک ؟ چوق کچمز ، اوده کایر . کیمی باردانگی بردن دیکر ، کیمی بر صولوقده یاری یی بولور. کیمی ده ساده دوداغنی طوقوندوروب کچر . بعضیلر سه ال بیله سورمز . عیجا نه شروبی ؟ طادی نه نوعدن ؟ شکر می ، بالمی ؟ کیسه لر آکلایه ماز . مکرشه بو ، طاتلی پی طاتسزی آکلایانلری ، آکلایانلری سچمک ایچون ساده صودن بر امتحان ترتیبی ایتمش : « آبی ، آبی » دیبه مسألہ یی حل ایتدیگلری صیرمه مکلف خار دالیه ده سوکر . آرقه سنجه قیرامیق [۲] شروبی ، اوزوم تورشوسی صوبی . (آبی) دن ایچمش اولانلر تکرار ایچر ، ایچمه مش اولانلر تکرار تکرار ایچر . باقیلسه صودن بر اکلنجه . لکن صمیمی . صمیمی اولدینی ایچون خاطر می ییلرجه روحلری اوقشار .

برکیجه اترملی زاده لرک او طه مند بولونیلور . رمعان بهاره دوشمش ، لکن میدان حلاق قیشک . اورطه ده هونک اوزومی ، قورو اوزوم ، جویر ، ایکده کبی قیش دوکونتولری . حق افندی برینه دیرکه « قیشدن برقاوون قالمش . لکن جماعته بر دیلم دوشمه چک » . دیکله بن تردسز ، قطعی جواب ویریر : « قولایی وار . . . قاوونی کس . پارچه لا . برنه یوموشاق

صویندن حلواجی قاباغی قریان ایت . قاوون کبی دیلہ . بو یوک تپسی بہ کوزلجہ استیف یاپ . نہ اولاجق ؟ بولاتر قاوونی بولور ، بیلمینلر قاباغی یووارلار . ، مناسب ایشہ نہ دینیر ؟ اعلا براکلنجہ . تپسی کلیر . اوخ ، مارت ایچندہ مسک قوقولی قاوون . اللر او زانیر . طادی آز . یوق ، طانتسز . طانتسزده سوومی یا ؟ طانتسز سنسک . طانتلی یی طادی ایچون ، طانتسزی اللہ ایچون ، دیمشلر ، دیرکن تپسی ، یاری یی بولور . یارانک طوزی بوری مہترزادہ قارا محمد اقدی باغیریر : « واللہ یوناما یا حق ! » کورولئی یوکسہ لیر : خلط ایدی بوردسک ، محمد ، دیوب حقیقیشیرلر . لکن اولاما یا حق . فاضیل اولاما یا حق ؟ راسخ یاردیم ایت ! بات کوت احمد اقدی صویتشیدیریر ! شکری اقدی براقچ یومروق یوللامش ایدر . محمدہ آغزندہ کی پارچہ یی کوچ قولای یوتدیریرلر . قارا اوغلان سفرہ باشندن قاجق ایستر . لکن بیراقیرلرمی ؟ « عجائب ، بہارده قاوون بولورسکدہ اونده بردہ طاندی آراسک ؟ » ، « عجائب ، سن ہانتکی نازلی بوستانک چیچکی ایمشک ؟ » ، کبی بیک سارا قایلہ اوموزینہ یکیندن یومروق ل اینر . قاوونی بولمایانلرک سسزجہ لری قاباغی یوتقونہ یوتقونہ یوتارلر . قاوونک اسرارنی بعضیلری اورادہ ، بعضیلری ابرتنی آقشام آکلامشدر . بعضیلری ایسہ حالا وحالا آکلامشدر . بو واقعہ ہم خاطرہ کلدکجہ آغزنی بیچاقلر آجادیفی زمانلردہ بیلہ اختیارسز کولرم .

ایلک طوبندہ طاوولجی بیچار . ہر محلہ نیک طاوولجیسی باشقہ در . طاوولجیک یانندہ فزجیسی ، طور بہ جیسی ، یامانجی بولونور . ابتدا طاوولئی ووزارقی محلہ نیک سواقلرنی سیلر کچر . ایکنجی دفعہ ہر اوک قاپینسندہ باشقہ باشقہ طوروب تورکیسی سویلہرک بخشنی ویاسحور بیکندن یانی ، قمرنی آلیر . طاوولجی تورکیلری استابولککی کبی یاواندر .

سحور بیچکری چوقلق خامیر ایشلریدر . باخصوص او قلاوا ایلہ آچیلان ، ساچدہ پیشیرلن خامیر ایشلری .. بورہ ک نوعلری ، اسپاناق بورہ کی ، قیہلی پینرلی سینی وساج بورہ ککری ، (قمر) دینن طاحتلی ، سادہ باغلی ، سیام باغلی خاشاش باغلی قالین بوققہ خامیر ایشلری . کوچی لکدن قالہ بہ بکترہ بن بو عادت اونوتولامشدر . ات ، سبزہ ، پلاو بیچارانلر اولسہدہ

خلقى يوزده آلتىنى بونلرله سحور يير. طاوولجى به ياره ورمينلر بونلردن
اكرام ايدر. بونك ايجون تور كينسند قتمرك اسمى چوق كچر. طاوولجى
طوبلادىنى بيه ميه چكى ايجون قوروتور ويا ساتار ديرلر.

سحور يىكلرنى بونلر قويمق قادينلر ايشيدر. قادين آقشامدن
حاضر لادىنى خامىرى آچار، (سەنەت) دىن ياصى تخته به ييار، طاحتى
وياغنى جورىنى اميشدير، ساج او كنده ييشروب كوره تير. سوكرده
حاضر خوشانى يوقسه، چوملكردهكى قيزيلچق، اريك، ويشه ره چلپلردن
خوشاف ازر، صوغوتور. سفره سى ترتيب ايدوب اوك ار ككت
(بيورك) دير.

طاوولجى قىزدن سوكره كى كچه لر رمضان اوقشار، قىزدن شكايه
ايمه رمضان، كى سوزلرله سلاملار، اشيع ايدر. اوسيره لرله جامعلرده
تراويمدن سوكره امام منبره چيقوب تهليللر او قويوب (الوداع) لر چكرو
بو كچه لرده مناره لر تهليللرله ديه. كلوب بيللر كى شاقير.

بايرام هفته سى، رمضانك ان نازلى كونلرنى طوبلايان هفته در. كى بن ديرم
بايرام هفته سى، او آكلار ماقال تحته سى!، سوزى سوبله ين كيم ايسه،
بونى آكلاتق ايسه مش اولملايدر. قىزدن اولكى و سوكره كى كونلرده
كىجه كوندوزهر كس حالجه تلاش ايجنده دو: بر طرفدن حالى وقى اولانلر
محتاج اولانلرى آزار، بر طرفدن بونلر اولنرى يولور. بابالر آنار چوجوقلر ك
(بايراملىق) لرى. قاينيسنه دوشر. قادينلر (توقول) و (بووالاق) ديدىكلرى
يوشاچق ويا كه ورك، اوستى آلنى صوصاملى، ايجى قتمر قتمر ياغلى،
قارانفالى، قوقولى (صوصامات) چوره كلرينك ايجه ئوزونلر بيله ترلهز،
پيشر. ياوقيلار كيده جك و كله جك بايرام هديه لر ينك خياليه خويلارله طالار.

بن بوراده او كوزمه شيلرى آكوب صايقلار كن، عجايزواللى وطنچم،
او ييقلوب خراب اولان جتجك نه حالده اوليور؟ اوراده ينه او طلر
آچىقى؟ سفره لر طولومى؟ همشهر يىكلرم اوروجى، يوقسه آچى؟ يا افطار؟
ياسحور؟ يا جامع؟ يامناره؟ يابايرام؟ كچن سنه برشيلر يوقدى. كوكلك رنكى بيله

اوجوق ویشیل یاپراقلر بیله صولوقدی . بکا قوردلر ، قوشلر خبر و پروردکه
بوسنه حاللر داها قنا یاری، مبارک کونلر حرمته ، سن یتیش بزما !
اسبارطه لی

حق

مطلبه

اوروج حقنده

ای جماعت بیلش اولک که : بودنیاده هیچ برشی کایشی کوزل اولماش
و بوشی بوشنه یارادلامشدر . هر شیک مطلقا برحمتی ، کندینه کوره برحمتی
واردر . طاشی طور اراغی بیله بوشن یره یار ایمان . دالله ، هیچ شبهه یوقکه
انسانلری ده عبث یره یار اتمامشدر . البته بزمدنه دنیا به کلیشمزک بر سببی ،
الته بز عقل ، فکر و یریلشتمکده برحمتی واردر . ساده بوی کوستروب
قارن دویورمق ایچون دنیا به کلش اولسیدک هیچ بز بویله بیلیر ، آکلار ؛
دوشونور ، سهزهر بر حالده یارادیلیرمیدق ؟ مطلقا بونک بر سببی اولاجق ،
مطلقا عقلک بروظیفه سی بونک حقدرد .

بالی برشی که عقلک و ظیفه سی انسانلرک قارتی دویورمق دکلدر . زیرا
انسانلرک طوتوب آلمق ایچون اللری ؛ ایصیروب بیک ایچون آغز لری
واردر . عقل اولماسده اونلر قارنلری دویورایلیرلر . اوزون سوزه
نه حاجت . ایسته بشقه جان طاشیانلر کوز او کنده . اونلرک عقللری یوقده
آچی قالیورلر ؟ بونک ایچون شونی ده بیلش اولک که ای مسلمانلر : عقلک
اصل و ظیفه سی انسانلره الهنی بیلدیرمکدور . نصل که انسانلر کوز بیه اطرائی
کورور ، قولاغیله نس صدا ایشیدیر ؛ دیلینه داماغیله طات دویارسه ؛ عقلیله ده
الهنی بیله بیلیر . بیلهمک اولماز مکر که کندی دوشوندر میه . کوزینی یومان